

Aan: De leden van de gemeenteraad van Amsterdam
Datum: 25 november 2021
Portefeuille(s): Onderwijs
Portefeuillehouder(s): Marjolein Moorman
Behandeld door: Directie OJZD bestuurszaken.ojzd@amsterdam.nl
Onderwerp: Segregatiemonitor pimaar- en voortgezet onderwijs 2020-'21

Geachte leden van de gemeenteraad,

Met deze brief bied ik u de Segregatiemonitor primair- en voortgezet onderwijs 2020-'21 aan. Het college zet in op het bevorderen van diversiteit in het onderwijs zodat Amsterdamse leerlingen, met al hun diverse achtergronden, samen naar school gaan en elkaar ontmoeten. Dit is door uw raad vastgesteld in het beleidskader 'Amsterdammerschap in het onderwijs' d.d. 19 september 2019. Dit jaar heeft de dienst Onderzoek, Informatie en Statistiek (OIS) in de monitor gekeken naar de diversiteit van de leerlingpopulatie en de mate van segregatie in het primair onderwijs (po) en voortgezet onderwijs (vo) in de afgelopen acht jaar. In de monitor is onderwijssegregatie in kaart gebracht op basis van het opleidingsniveau van de ouders en de migratieachtergrond.

In deze brief licht ik de belangrijkste resultaten van de monitor toe en ga ik in op de aanpak om diversiteit in het onderwijs te bevorderen. In bijlage 2 treft u een samenvattende infographic aan van de segregatiemonitor.

Onderzoeksresultaten

- **Aandeel leerlingen in po en vo met hoogopgeleide ouders blijft stijgen.** Om segregatie te kunnen duiden, is het belangrijk om de ontwikkeling van de Amsterdamse bevolking in kaart te brengen. In schooljaar 2020/'21 heeft ruim de helft van de leerlingen in het po en vo hoogopgeleide ouders. In het po is het opleidingsniveau van de ouders van de leerlingen met een migratieachtergrond de afgelopen acht jaar gestegen, terwijl dat bij leerlingen zonder migratieachtergrond ongeveer gelijk bleef. In het vo zien we de afgelopen acht jaar het opleidingsniveau van alle ouders stijgen, zowel bij de ouders van leerlingen met migratieachtergrond, als bij de ouders van leerlingen zonder migratieachtergrond.
- **Po-scholen steeds gemengder, maar segregatie in het vo neemt toe. Steeds meer po- en vo-scholen hebben een hoog percentage leerlingen met hoogopgeleide ouders.** Tegelijkertijd neemt het aantal scholen met een laag percentage leerlingen met hoogopgeleide ouders af. In het po is het aandeel leerlingen op gemengde scholen toegenomen. In het vo is dit aandeel afgenomen. Wat betreft segregatie op basis van migratieachtergrond zien we veel overlap met segregatie op basis van opleidingsniveau van de ouders.
- **Leerlingen op sterk gesegregeerde basisscholen gaan ook vaak naar sterk gesegregeerde middelbare scholen.** Leerlingen die op een sterk gesegregeerde basisschool hebben gezeten, gaan daarna relatief vaak naar een sterk gesegregeerde

middelbare school. Leerlingen die op gemengde basisscholen hebben gezeten gaan juist vaker naar een gemengde middelbare school. Het schooladvies speelt daarin ook een belangrijke rol. Voor leerlingen met vmbo tot en met vmbo-t/havo-advies, zijn er geen scholen met een hoog percentage van leerlingen met hoogopgeleide ouders. Leerlingen met een havo- tot en met vwo-advies kunnen daarentegen wél kiezen voor middelbare scholen met een hoog percentage leerlingen met hoogopgeleide ouders.

Aanpak samen naar school en ontmoeting

Het college wil dat ouders op zoveel mogelijk plekken in de stad de keuze voor een gemengde school kunnen maken. Idealiter representeert een school de wijk, waar kinderen van verschillende achtergronden elkaar ontmoeten. In het primair onderwijs zien we een sterke correlatie tussen samenstelling van de wijk en de samenstelling van de schoolpopulatie¹. Voor middelbare scholen hangt segregatie sterk samen met het schooladvies, de bereidheid van leerlingen om te reizen en het aantal onderwijsniveaus dat een school aanbiedt. Vo- scholen die alleen vmbo of alleen vwo aanbieden, hebben de grootste kans gesegregeerd te zijn.

Het is belangrijk om bij alle keuzes die we in beleid maken, de mogelijke effecten op segregatie goed op het netvlies te hebben. Gelukkig wordt dit steeds breder erkend. Dit jaar wordt er voor het eerst ook expliciet vanuit de Rijksoverheid gekeken naar kansen en mogelijkheden om onderwijssegregatie tegen te gaan. Eind 2020 is een beleidsagenda tegen onderwijssegregatie² uitgebracht, waarin ook de landelijke coalitie³ tegen segregatie in het onderwijs werd aangekondigd. Hierin participeren verschillende partijen waaronder het Kenniscentrum Gemengde Scholen, Stichting Het Zelfstandig Gymnasium en ook de gemeente Amsterdam pakt binnen deze coalitie actief haar rol bij het meedenken en het verspreiden van kennis en goede voorbeelden.

Primair onderwijs

Het is een positieve ontwikkeling dat de po-scholen gemengder zijn geworden. Het college zet de afgelopen jaren in op integrale peutervoorziening, het Stedelijk Toelatingsbeleid, limitering vrijwillige ouderbijdrage, ondersteunen ouderinitiatieven en scholenmarkten om onderwijssegregatie tegen te gaan. Samen met de po-schooldirecteuren vertegenwoordigd in het Breed Bestuurlijk Overleg Amsterdam (BBO) is in 2021 als pilot tweemaal een online 'Dag van de basisschool'⁴ georganiseerd zodat ouders zich breder oriënteren en kennismaken met meerdere basisscholen bij het zoeken naar een geschikte school voor hun kind. Aan deze dag namen gemiddeld 115 scholen deel en gemiddeld 1200 ouders bezochten verschillende scholen op de online dag. Na de positieve evaluatie van deze pilot is samen met het BBO besloten om de 'Dag van de basisschool' ook komend jaar te laten plaatsvinden, op 26 januari 2022.

Naast al deze initiatieven blijft aandacht voor het onderwerp belangrijk. Zo heeft het BBO het thema onderwijssegregatie specifiek besproken tijdens hun tweedaagse op 23 en 24 september 2021. In aanloop naar deze tweedaagse zijn enkele po-schooldirecteuren geïnterviewd door Anja

---

¹ 'De staat van het Amsterdamse Onderwijs', november 2020 BBO en gemeente Amsterdam OIS

² Eerste Kamerbrief: 'Beleidsagenda tegen segregatie in het funderend onderwijs' d.d. 18 december 2020

³ <https://www.gelijke-kansen.nl/actueel/segregatie/coalitie-segregatie>

⁴ <https://www.amsterdam.nl/bestuur-en-organisatie/college/wethouder/marjolein-moorman/persberichten/amsterdamse-scholen-organiseren-eerste/>

Vink over onderwijssegregatie. Deze interviews⁵, die deze maand zijn gepubliceerd op De Amsterdamse Klas, geven een mooi beeld van de vele aspecten die hierbij komen kijken. De invloed van woonsegregatie op onderwijssegregatie blijft groot, vooral voor basisscholen. De Stedelijke Bestuursopdracht aanpak kansenongelijkheid⁶ zet daarom ook in op de aanpak van woonsegregatie door samenwerkingsafspraken met woningcorporaties en huurders over de woningvoorraad, liberalisatie, verkoop en nieuwbouw door woningcorporaties. Ook blijven we als uitgangspunt voor nieuwbouw 40% sociale huur, 40% middel dure huur en 20% dure huur en koop hanteren. We nodigen betrokken schoolbestuurders van nieuwbouwgebieden zoals Strandeiland actief uit om het thema onderwijssegregatie in relatie tot de woningbouwplannen te bespreken.

Voortgezet onderwijs: Extra ontwikkelkansen en later selecteren

De monitor toont voor het vo een sterke relatie aan tussen onderwijssegregatie, schooladvies en het aanbod van onderwijsniveaus op de school. Het schooladvies dat een leerling van zijn basisschool krijgt, is van grote invloed op de vo-scholen waaruit een leerling kan kiezen. In Amsterdam hebben leerlingen de keuze uit zowel brede scholen, als scholen die één onderwijsniveau aanbieden. De monitor toont aan dat deze laatste groep scholen een grotere kans hebben om gesegregeerd te zijn. In het vo gaan leerlingen met hoogopgeleide ouders steeds vaker met elkaar naar school.

Daarbij is er een relatie tussen segregatie in het po en onder- en overadvisering⁷. Basisscholen met een hoger percentage leerlingen van hoogopgeleide ouders, overadviseren vaker, terwijl scholen met een hoger percentage leerlingen van lager opgeleide ouders vaker onderadviseren. Om kansengelijkheid te bevorderen, investeert het college in het Masterplan Zuidoost, het Masterplan Nieuw-West, de Kansenaanpak VO en de 'Zomerschool voor doorstromers'. Het college richt zich hierbij vooral op die scholen en gebieden, waar dit het hardst nodig is om zo de ontwikkelkansen van leerlingen optimaal te benutten en bijvoorbeeld opstroom te bevorderen. Daarnaast streeft het college naar het uitstellen van het selectiemoment zodat leerlingen langer de kans krijgen zich te ontwikkelen. Met name brede scholen en specifiek brede brugklassen maken dit mogelijk. Ook zorgen dit type scholen voor een meer gemengde leerling populatie, waardoor leerlingen elkaar blijven ontmoeten. Met de Brede Brugklas Bonus geeft het college een impuls aan de scholen die een brede brugklas aanbieden.

Breed en divers onderwijsaanbod verspreid over de stad

Ik vind het belangrijk dat er een evenwichtig en goed onderwijsaanbod in de stad is en ben hierover in gesprek met de besturen van vo-scholen, vertegenwoordigd in de vereniging van schoolbesturen in het Amsterdamse voortgezet onderwijs (OSVO). De inzichten van de Segregatiemonitor bieden mede input voor deze gesprekken. De afspraken om in de komende jaren een evenwichtig onderwijsaanbod met een goede spreiding van voorzieningen in stand te houden, zijn daarnaast vastgelegd in het Regionaal Plan Onderwijsvoorzieningen voortgezet

---

⁵ Gepubliceerd via 'De Amsterdamse Klas', november 2021 / www.amsterdam.nl/amsterdamseklas

⁶

<https://amsterdam.raadsinformatie.nl/document/10258688/1#search=%22stedelijke%20bestuursopdracht%20aanpak%20kansenongelijkheid%22>

⁷ De staat van het Amsterdamse Primair Onderwijs, november 2020. BBO, Gemeente Amsterdam OIS

onderwijs 2020-2025⁸. De komende jaren werken we daarmee aan het bieden van keuzemogelijkheden voor ouders en leerlingen in alle windrichtingen en maken we afspraken om het onderwijsaanbod goed te spreiden om een divers onderwijsaanbod te bewerkstelligen in de stad en op stadsdeelniveau.

Risico van nieuwe Wet Ruimte voor Nieuwe Scholen

Met in werking treden van de Wet Meer Ruimte voor Nieuwe Scholen⁹ d.d. 1 november 2020 is de stichtingsprocedure voor het oprichten van een nieuwe school aangepast, waardoor de invloed die de gemeente en de schoolbesturen hebben op het al dan niet starten van een nieuwe school, is afgenomen. Het college heeft bij het aanbieden van de gemeentelijke zienswijzen aan Dienst Uitvoering Onderwijs (DUO) d.d. 28 oktober 2021, de minister van basis- en voortgezet onderwijs gewezen op een aantal risico's die de uitrol van deze wet met zich meebrengt. Het college pleit ervoor dat er bij het starten van nieuwe scholen rekening wordt gehouden met de consequenties voor het integrale onderwijsaanbod.

Tot slot

Onderwijssegregatie kent meerdere oorzaken en de rol en invloed van de gemeente hierop kent zijn grenzen. Toch zullen wij ons altijd de vraag blijven stellen wat we nog meer kunnen doen om te bevorderen dat Amsterdamse leerlingen, met al hun diverse achtergronden, samen naar school gaan en elkaar ontmoeten. Ik houd u hiervan op de hoogte en zal hierover weer rapporteren in de tweede voortgangsrapportage Amsterdammerschap in het Onderwijs die voor eind dit kalenderjaar staat gepland.

Ik hoop u hiermee voldoende geïnformeerd te hebben.

Met vriendelijke groet,

Namens het college van burgemeester en wethouders van de gemeente Amsterdam,

Marjolein Moorman
Wethouder Onderwijs

Bijlagen

1. Segregatiemonitor primair-en voortgezet onderwijs 2020-'21, Onderzoek, Informatie en Statistiek, gemeente Amsterdam, november 2021
2. Infographic: Segregatie primair- en voortgezet onderwijs 2020-'21

---

⁸ <https://www.verenigingosvo.nl/2019/11/01/regionaal-plan-onderwijsvoorzieningen-2020-2025/>

⁹ <https://zoek.officielebekendmakingen.nl/stb-2020-336.html>